راهنمای برنامه تئاتر (۱۳ بهمن)

■ **سرباز**

● **نویسنده و کارگردان:** حسین پارسایی
● **بازیگران:** انوش معظمی، مجید رحمتی، مسعود رحیم‌پور، رضا راد، ندا سیاس، سروش کریمی‌نژاد، احمد صمیمی، حسین نصری، میلاد محمدزاده، آصف جاودانفرد، یونس حمزه لویی، رضا طالبی‌زاده، آرمان صلحی، اسماعیل صالحی، مارال قادری، ملیکا کاشانی، الکس ملک کرم
● **خلاصه نمایش:** یک مستندساز با نگه داشتن زمان قبل از اصابت سه راکت لیزری ضد تانک، قصد دارد سویه‌های زیستی و مقاومتی یک قهرمان ملی را مرور کند.
● **مکان و زمان اجرا:** تالار وحدت، ساعت ۱۸:۳۰

■ **گُرگاس‌ها یا روز به‌خیر آقای وزیر**

● **نویسنده و کارگردان:** حمیدرضا نعیمی
● **بازیگران:** رامین ناصرنصیر، امیر کربلایی‌زاده، بهناز نازی، کتانه افشاری‌نژاد، کامبیز امینی، رضا جهانی، دنیا فتحی، صالح لواسانی و بهنام شرفی
● **خلاصه نمایش:** وزیر دارایی جدید، تصمیم می‌گیرد با تمام کسانی که فرارِ مالیاتی کرده یا دست به تخلفِ مالی زده‌اندَ برخوردِ قانونی کند. عمل به این تصمیم وقتی دشوار می‌شود که باید بسیاری از مقاماتِ ریز و درشت را تحتِ تعقیب قرار دهد.
● **مکان و زمان اجرا:** تئاتر شهر- سالن اصلی، ساعت ۱۸

■ **آبگوشت زهرماری**

● **کارگردان:** حسین اسدی
● **نویسنده:** آرش آبسالان
● **بازیگران:** الهام چنانی، عبد بناری، علی نبی‌پور، میلاد سعیدی، عقیل جماعتی، زینب فخار، امیرمحمد شماسی
● **خلاصه نمایش:** خان عمارت مدتی است بی‌اشتها شده و بزرگان ناتوان از درک علت آن، آشپزان عمارت آستین بالا زده و ....
● **مکان و زمان اجرا:** تئاتر شهر- سالن چهارسو، ساعت ۱۷

■ **بهشت حکیم الله**

● **کارگردان:** ویدا موسوی
● **نویسنده:** خسرو امیری
● **بازیگر:** ویدا موسوی
● **خلاصه نمایش:** آیینه دختری افغان، به اصرار نامزدش حکیم‌الله، از مزارشریف به قرچک ایران مهاجرت می‌کنند، اما ....
● **مکان و زمان اجرا:** تئاتر شهر- سالن سایه، ساعت ۱۵

■ **پات**

● **نویسنده و کارگردان:** اصغر خلیلی
● **بازیگران:** بهزاد محسنی، لیلا حقانی، مریم نثاری، رضوان عباسی، ملیکا اسلافی، سیده‌زهرا حسینی
● **خلاصه نمایش:** تندیس ویران و بیماری که جان می‌دهد.
● **مکان و زمان اجرا:** تئاتر شهر- سالن قشقایی، ساعت ۱۷

■ **پینوکیو**

● **نویسنده و کارگردان:** محمدرضا محمودی
● **بازیگران:** صادق برقعی، نرگس نیک‌سیرت، گل‌آرا غفرانی، علی تاریمی، پارمیدا حسینی
● **خلاصه نمایش:** قتلی رخ داده و روایت‌های مختلفی بازگو می‌شود که همه آن‌ها در عین حال که درست است اشتباه هم است.
● **مکان و زمان اجرا:** تالار مولوی- ساعت ۱۵

گفت‌وگو

حسین مسافرآستانه دبیر جشنواره تئاتر فجر در گفت‌وگو با «ایران»:

نمی‌توانستیم بنشینیم و نابودی تئاتر را تماشا کنیم

ندا انتظامی
محسن بوالحسنی

۱۱ تیرماه بود که حسین مسافرآستانه با حکم سید محمد مجتبی حسینی معاون هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌عنوان دبیر جشنواره سی و نهم تئاتر فجر منصوب شد؛ دقیقاً در روزهایی که ویروس کرونا داشت یکه‌تازی می‌کرد و تقریباً کمتر کسی امید داشت که جشنواره تئاتر فجر، امسال برگزار شود و دقیقاً از همین روزها، مسافرآستانه و همکارانش آن‌طور که خودش می‌گوید با چالش‌های طبیعی بسیاری روبه‌رو شدند و یکی یکی سعی کردند راه چاره‌ای برای آنها بیندیشند که بخشی از آن را در گفت‌وگوی پیش‌رو می‌خوانید. مسافرآستانه که پیش‌تر نیز تجربه دو دوره دبیری جشنواره را در کارنامه خود دارد در این دوره با جشنواره‌ای کاملاً متفاوت و البته حساس مواجه بود که بسیاری به‌جد اعتقاد داشتند که از اساس حتی نباید به برگزاری جشنواره امسال فکر کرد. اما او و بسیاری دیگر خلاف این عقیده را داشتند و معتقد بودند که باید تمام‌قد، دست در دست هم در کنار تئاتر ایستاد و آن را زنده نگه‌داشت که زنده نگه‌داشتن تئاتر، زنده ماندن جامعه است. به هر روی جشنواره کارش را آغاز کرده و به گفته دبیر جشنواره اولین قدم، که تلاش برای زنده نگه داشتن تئاتر است برداشته شده است. او در گفت‌وگوی پیش‌رو، از جشنواره تئاتر فجر امسال می‌گوید و هر آن‌چه تا امروز پشت سر گذاشته شده است.

■ **جشنواره از اولین قدم تا امروز که بالاخره کلید برگزاری آن در قفل چرخید چه مسیری طی کرد و با چه چالش‌هایی روبه‌رو بود؟**

وضعیت امسال برای همه صنوف اجتماعی و فعالیت‌های فرهنگیِ خاص و غیرقابل پیش‌بینی بود و طبیعتاً در تئاتر همین‌طور. شخصاً اعتقادم این بود که تئاتر مانند خود زندگی در هر شرایطی باید راهکارهای ادامه خود را پیدا کند، چون زندگی سخت می‌شود اما متوقف نه؛ و تئاتر هم مثل زندگی نباید متوقف شود. به هر صورت در این مدت با آزمون و خطاهایی کار را پیش بردیم چون ناگزیر به ادامه حیات بودیم و معتقد بودیم که نباید تئاتر را از زندگی حذف کنیم. بنابراین باید خود را با شرایطی که ناخواسته در آن قرار گرفته بودیم تطبیق می‌دادیم با این امید که این شرایط گذرا و موقتی باشد. در این مدت بسیاری از اهالی تئاتر هم‌باور با ما می‌گفتند نمی‌شود دست روی دست گذاشت و برخی دیگر نیز معتقد بودند شرایط، شرایط سخت و خطرناکی است و نباید فعلاً هیچ کاری انجام داد. پس ما به جای منفعل بودن همه آنچه به عنوان دستورالعمل از سوی ستاد مقابله با کرونا ابلاغ می‌شد، مدنظر قرار دادیم و به آن عمل کردیم تا جشنواره روی ریل اجرا قرار بگیرد. اتفاقاً من قبل از پذیرش دبیری جشنواره، اولین کسی بودم که در مقام کارگردان، کار را روی صحنه بردم و این موضوع را پذیرفتم که حداقل رویارویی با تماشاگر را داشته باشیم. باید به صورتی اعتماد مخاطب را جلب می‌کردیم که در همین مسیر اعتمادسازی محتواهایی را تولید و به صورت فیلم در فضای مجازی پخش کردیم که ما تئاتر را با رعایت تمام پروتکل‌های بهداشتی روی صحنه می‌بریم و اعلام کردیم که برای تماشاگران چه تسهیلاتی ایجاد کردیم یا برای اجرا و حتی پشت صحنه چه دستوراتی را در نظر گرفته‌ایم و تمام این مسائل را به صورت خیلی شفاف در آن فیلم ارائه دادیم و پس از اینکه نمایش را روی صحنه بردیم که به‌رغم تصور ما، علاقه‌مندان بسیار زیادی آمدند تا جایی که ظرفیت محدود ما، اجازه پذیرش همه علاقه‌مندان را نمی‌داد. مسئولیت جشنواره را نیز تحت شرایط خاصی پذیرفتم، تمام ناراحتی من این بود که در تولید و ارائه اثر نمایشی بتوانیم راهکاری پیدا کنیم که با تمام این شرایط امکان تطبیق داشته باشد. با دوستان بسیار، جلسه‌های بسیار گذاشتیم و از نظراتشان استفاده کردیم تا فراخوانی منتشر کنیم که هم دستگاه‌های نظارتی اجتماعی و مخصوصاً ستاد کرونا روی آن عیب و ایرادی نگذارند و از طرف دیگر هم هنرمندان اعتماد پیدا کنند که می‌توانند در کمال سلامتی فعالیت داشته باشند و مخاطبان این هنر هم بتوانند توجیهی داشته باشند برای حضور و همراهی. ما تمام جوانب را بررسی کردیم و جلسات زیادی با هنرمندان و دیگر مسئولان داشتیم و به دلیل همین وسواس‌ها فراخوان‌ها را یکی‌یکی منتشر کردیم چون در ابتدا نمی‌دانستیم که برای چند بخش می‌توانیم جشنواره برگزار کنیم؛ به‌ناچار برای یک بخش فراخوان دادیم متعاقباً مطالعاتی روی چگونگی برگزاری جشنواره انجام دادیم و به این نتیجه رسیدیم که برای یک بخش دیگر هم می‌توانیم فراخوان تنظیم کنیم.

■ **چه چالش‌هایی در همین مسأله تنظیم و تهیه فراخوان و اعلامش وجود داشت؟**

نگرانی ما این بود که این فراخوان‌ها با سیل عظیمی از انتقادها چه از سوی هنرمندان چه از سوی مردم عادی و سایر دستگاه‌ها روبه‌رو نشود که خوشبختانه فراخوان مورد استقبال قرار گرفت. یکی از آنها بخش تله تئاتر بود که در ۱۰ سال گذشته در جشنواره فجر جایگاهی نداشت و اساساً از هنرمندان رخت بربسته بود و برای نسل‌های جدید کاملاً پاک شده بود، که اصلاً چنین ویژگی وجود دارد که هم می‌تواند ماندگاری آثار نمایشی را تضمین کند و هم ارتباطی در سطح وسیع‌تر با علاقه‌مندان تئاتر داشته باشد. با اینکه ما می‌دانستیم تولید تله تئاتر در سال‌های اخیر صفر بوده، برای این بازه زمانی ۱۰ ساله پیش‌بینی کردیم که اگر اثری در این‌باره تولید شده بتواند در این جشنواره حضور داشته باشد. بخش دیگری را نیز در دل تله‌تئاتر دیدیم به نام بخش گزارش صحنه‌هایی که خودمان آن را نام‌گذاری کرده‌ایم، شامل نمایش‌هایی که به‌روی صحنه آمدند و پخش شدند اما حداقل استانداردهای لازم را هم دارا هستند. خیلی از نمایش‌ها استانداردهای لازم برای پخش در فضای مجازی و رسانه‌های دیداری را نداشتند اما آن دسته‌ای که طبق نظر کارشناسان ما چنین استانداردی را داشتند پذیرفته شدند و اسم آن را گزارش صحنه‌ای گذاشتیم. در بخش تله‌تئاتر حدود ۳۰ اثر داوری شدند که در مراسم اختتامیه نتیجه بررسی‌ها هم اعلام خواهد شد علاوه بر اینها ما بنا به ویژگی‌های فرهنگی که در حال حاضر در آن قرار داریم شهادت سردار بزرگ اسلام حاج قاسم سلیمانی را داشتیم که نمی‌توانست در جشنواره فجر بخشی به آن تعلق نگیرد. در واقع تعهد جامعه تئاتر نسبت به این موضوع آشکار بود اما یک بخش ویژه‌ای را در تئاتر خیابانی که بیشترین تولید را داشته

گفته‌ها

بی‌تئاتر زندگی‌ات را از دست داده‌ای

واقعیت این است که برای من بین تئاتر و زندگی مرزی وجود ندارد. وقتی اهل تئاتر باشی و کاری نکنی، مثل این است که زندگی‌ات را از دست داده‌ای. ناگزیرم بگویم بعد از اینکه در اسفند ۹۸ دو روز اجرا رفتیم، متأسفانه سیما شکری بازیگر اصلی گروه و مربی بخش جوانان گروه مان، تعدادی از اعضای فامیل و همین‌طور مادرشان را از دست دادند و کرونا باعث این اتفاقات شد. آن زمان احساس کردم تنها چیزی که التیام بخش این غم از دست دادن برای بازیگرم خواهد بود، این است که دو هفته اجرا برویم.

روزبه حسینی که با نمایش «الف کاف شین» در بخش صحنه‌ای جشنواره تئاتر فجر حضور دارد، از تجربه خود و گروهش در دوران کرونا گفت.

خاطرات اشیا

در این اثر دغدغه شخصی خودم به اشتراک گذاشته می‌شود. به مسأله مهاجرت فکر می‌کنم و این موضوع که تکلیف اشیایی که دوست دارم و به آنها وابسته‌ام به‌علاوه کلکسیون شخصی‌ام چه می‌شود ذهنم را به خود مشغول کرده است. طبیعتاً نمی‌توانم این وسایل را با خودم ببرم.

نمایش خیابانی

گپ و گفتی با حمیدرضا قزلباش، کارگردان زنجانی به بهانه نمایش خیابانی «قلیان اویونی»

تئاتر می‌تواند افسردگی کرونا را از بین ببرد

مریم صفار
خبرنگار

نمایش خیابانی «قلیان اویونی» از شهر زنجان در بخش مسابقه این دوره از جشنواره حضور دارد. حمیدرضا قزلباش کارگردان این نمایش درباره مختصات «قلیان اویونی» گفت: این نمایش بر پایه بازی‌های آیینی و سنتی آذربایجان بویژه استان زنجان است. به بهانه یک قصه بسیار ساده بیشتر به بازی‌ها و آیین‌هایی که در ایام بسیار دور در زنجان مرسوم بوده و به دست فراموشی سپرده شده، پرداخته شده است. به بهانه این قصه ساده خواستیم دوباره آیین‌هایی همچون «ارتولاما»، «قلیان اویونی» و یک یا دو بازی نمایشی دیگر را که در آذربایجان مرسوم بود دوباره زنده کنیم.
قزلباش ضمن اعلام این نکته که نمایش خیابانی و میدانی اصولاً بر مبنای تعامل با مخاطب پیش می‌رود، گفت: در نمایش‌های میدانی تماشاگران دورتادور اجراگران نمایش جمع می‌شوند. وقتی این شرایط پیش آمد و به ما گفتند که باید روی استیج نمایش را اجرا کنیم، طبیعتاً میزانسن‌ها و خود نمایش دستخوش تغییراتی شد تا بتوانیم تا حد امکان از بریده شدن این ارتباط جلوگیری کنیم. نمایش ما آیینی است و بر اساس یک‌سری رسوم و بازی‌ها پیش می‌رود و به همین دلیل می‌تواند با وجود فاصله‌ای که میان ما و مخاطبان وجود دارد، این ارتباط را برقرار کند. اگر نمایش در شرایط عادی اجرا می‌شد طبیعتاً کار گروه اجرایی ساده‌تر می‌شد اما شرایط امروز بسیار خاص است و ما هم تابع این شرایط هستیم.
این کارگردان تئاتر ضمن اعلام این نکته که «قلیان اویونی» ۱۵ بهمن‌ماه در دو مکان؛ بهنه رودکی تالار وحدت و محوطه آبنمای ایران‌مال اجرا می‌شود، گفت: هدف برگزارکنندگان جشنواره ای ن است که نمایش خیابانی را در مکان‌های مختلفی در میان مردم اجرا کنند و این اتفاق مثبتی است. البته خاصیت نمایش خیابانی این است که هنرمند به‌سراغ مردم برود و از این جنبه با اجراهای صحنه‌ای متفاوت است. باید بتوان در هر مکانی نمایش خیابانی اجرا کرد. هدف تئاتر خیابانی بردن نمایش به میان مردم است. در غرب هم شرایط بر همین منوال است و چون در ابتدا این‌گونه نمایشی برای اعتراض به وجود آمده، به آن نمایش چمدانی هم می‌گفتند. تمام ابزار و وسایل را در یک چمدان جا می‌دادند تا بتوانند به‌محض رسیدن به یک مکان شلوغ، نمایششان را اجرا کنند و سریع هم مکان را ترک می‌کردند.
کارگردان «قلیان اویونی» ضمن اعلام این نکته که به دلیل سابقه برگزاری جشنواره تئاتر خیابانی در مریوان، مخاطب تئاتری در این شهر به‌وجود آمده است، گفت: مسئولان می‌توانند با الگو قرار دادن اتفاقی که در مریوان رخ داده است، در سراسر ایران چنین جشنواره‌هایی را برگزار کنند تا مردم به تئاتر علاقه‌مندتر شوند.
طبیعتاً پیش از برگزاری جشنواره تئاتر خیابانی، مردم با مقوله تئاتر خیابانی آشنایی نداشتند. طی سالیان و استمرار جشنواره هم هنرمندان خوبی در این خطه پرورش پیدا کرده‌اند و هم مردم به تئاتر خیابانی علاقه‌مند شده‌اند. مطمئنم در شهرهای دیگر ایران هم درصورت استمرار اجرای نمایش خیابانی این اشتیاق به‌وجود خواهد آمد.

وی در ادامه افزود: البته چون در زنجان آثار خیابانی در مراسم و مناسبت‌ها اجرا می‌شود، مردم این استان با تئاتر خیابانی ناآشنا نیستند اما طبیعتاً هرچقدر بیشتر به این نوع نمایش پرداخته شود، شرایط بهتری برای مردم به‌وجود می‌آید.
این هنرمند عرصه تئاتر ضمن اعلام این نکته که مخاطبان تئاتر خیابانی نسبت به مخاطبان تئاتر صحنه‌ای سلایق متنوع‌تری دارند، گفت: تئاتر خیابانی باید تا حد امکان به زبان ساده و به زبان خود مردم اجرا شوند تا تأثیر لازم را بگذارند. اعتقاد دارم آثار خیابانی تأثیرگذارتر از نمایش‌های صحنه‌ای است. اگر شهرداری‌ها به‌عنوان متولی اصلی به میدان بیایند و با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اجراهای خیابانی را در سراسر کشور به‌صورت برنامه‌ریزی‌شده و منظم پیش ببرند، شاهد اتفاق‌های خوبی در میان مردم خواهیم بود.
وی در ادامه افزود: کرونا در سراسر جهان پدیده‌ای نادر بود که همه را غافلگیر کرد اما اینکه بلافاصله فرهنگ و هنر تعطیل شد و آخرین چیزی که اجازه فعالیت پیدا کرد باز هم فرهنگ و هنر بود، رویه اشتباهی است چون استفاده از ابزار فرهنگی و هنری در راستای آموزش و کاهش استرس‌ها و تفریح و سرگرمی مردم تأثیر دارد. این روزها به‌غیر از کرونا مردم ما با مشکلاتی همچون افسردگی شدید دست به گریبان شده‌اند. هنر می‌توانست نقش مثبتی ایفا کند تا مردم حداقل افسرده نشوند. همچنین باعث می‌شد هنرمندان هم آسیب نبینند.